

Голові спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії ДФ 26.455.014
у Державному закладі вищої освіти «Університет
менеджменту освіти» НАПН України
доктору наук з державного управління, професору
Карташову Є. Г.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора Дубич Клавдії Василівни, на дисертацію Супруна Костянтина В'ячеславовича за темою «Публічне управління інноваційним розвитком сфери зайнятості населення», подану до захисту у спеціалізованій вченій раді ДФ 26.455.014 у Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Ступінь актуальності обраної теми. Інноваційні зміни у сфері зайнятості, які виявляються у розвитку інклюзивності ринків праці, появі нестандартних форм праці, нових професій, зміні мотивації роботодавців і працівників, перегляді трудових стандартів, свідчать про необхідність удосконалення публічного управління у цій сфері для правового врегулювання змін, розробки збалансованих систем працевлаштування, забезпечення ефективного використання наявної робочої сили для отримання максимального економічного і соціального ефекту, проведення організаційно-економічних заходів для забезпечення ринку праці необхідними фахівцями.

Наявність широкого дослідницького інтересу до нових тенденцій у сфері зайнятості населення свідчить про її актуальність та багатоаспектність. Відтак, дослідження таких питань як впровадження нестандартних форм зайнятості, посилення зв'язку між ринком праці та ринком освітніх послуг, розвиток місцевих ринків праці для забезпечення спроможності територіальних громад, впровадження проєктного підходу у сфері зайнятості та інші питання, пов'язані з публічним управлінням інноваційним розвитком цієї сфери, що розглядаються в дисертаційному дослідженні Супруна К.В., є актуальними для теорії і практики публічного управління.

Актуальність дослідження підтверджується результатами його виконання в рамках тематики таких досліджень ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України як «Трансформація публічного управління розвитком соціального, економічного, політичного та людського потенціалів суспільства і держави» (державний реєстраційний номер 0120U105398), «Науково-методичні засади підвищення ефективності державно-громадського управління неперервною освітою в умовах суспільної трансформації в Україні» (номер державної реєстрації РК № 0116U007183).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечена комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних методів, серед яких: логічний та порівняльний аналіз, синтез, узагальнення, абстрактно-логічний метод, системний і структурно-функціональний підходи та апробацією результатів дослідження на наукових та науково-практичних конференціях.

Достовірність і обґрунтованість сформульованих автором положень підтверджена використанням значної інформаційної бази дисертаційного дослідження, використанням статистичних і аналітичних матеріалів, документів міжнародних і європейських організацій, які розглядають питання зайнятості тощо.

Аналіз роботи свідчить, що поставлена автором мета досягнута і логічно розкрита шляхом послідовного вирішення поставлених завдань.

На їх виконання у першому розділі роботи автором розглянуто науково-методичні засади сфери зайнятості населення як об'єкта публічного управління, визначено принципи, функції, механізми публічного управління та адміністрування у сфері зайнятості, проаналізовано зарубіжний досвід управління сферою зайнятості населення з метою імплементації кращих зарубіжних практик на ринку праці в Україні. Це надало можливість автору охарактеризувати ситуацію у сфері зайнятості населення як складової сталого та інноваційного розвитку, уточнити понятійно-категоріальний апарат дослідження, зокрема такі поняття як «зайнятість населення», «інноваційний розвиток сфери зайнятості», «інноваційний тип зайнятості», «публічне управління інноваційним розвитком сфери зайнятості», здійснити аналіз статистичних даних, які відображають ситуацію щодо зайнятості населення України, та виконання Програми гідної праці для України від МОП, ЦСР 8 у частини зайнятості населення.

Заслуговує на увагу розроблений автором комплексний механізм державного регулювання інноваційного розвитку сфери зайнятості, який визначається як сукупність взаємопов'язаних складових елементів і способів їх взаємодії у процесі розвитку зайнятості на основі певних принципів та комплексних дій органів публічної влади різного рівня.

Автором приділено увагу повноваженням і відповідальності органів публічної влади, державних установ у сфері зайнятості, зокрема аналізу діяльності державної служби зайнятості, яка виступає безпосереднім суб'єктом ринку праці. Ми погоджуємося з висновками дисертанта про необхідність посилення взаємодії даної установи з роботодавцями, розширення інформаційної бази вакансій, підвищення якості послуг, впровадження нових форм і методів роботи та інноваційних моделей надання послуг.

Дисертантом проаналізовано сучасні тенденції у сфері зайнятості зарубіжних країн (розділ 1.3), зокрема дисертант правомірно звертає увагу на такі негативні фактори для світового ринку праці як пандемія коронавірусу, економічний спад, поживавлення конкуренції з боку нових індустріальних країн

з дешевою робочою силою, перехід економіки і світового європейських компаній до постіндустріального розвитку, і визначає тенденції, які характеризують риси інноваційної зайнятості та необхідність удосконалення управління у цій сфері.

У другому розділі дисертантом розглянуто нормативно-правові засади регулювання ринку праці та сфери зайнятості і на основі аналізу діючого законодавства розроблено практичні рекомендації щодо нормативно-правових засад державного регулювання ринку праці та сфери зайнятості населення шляхом внесення змін до діючого законодавства з урахуванням трансформаційних перетворень та упровадження сучасних нетипових форм зайнятості в Україні.

Позитивною є розробка практичних рекомендацій щодо механізму участі роботодавців у підготовці кваліфікованих кадрів (що викладено у Проекті Положення про базове підприємство закладу професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти).

У другому розділі заслуговують на увагу висновки дисертанта щодо трансформаційних змін, які відбуваються у сучасному світі, зокрема впливу на сферу зайнятості процесу глобалізації, проблем демографії, процесів автоматизації, роботизації, розвитку штучного інтелекту, флексибілізації ринку праці.

Автор правомірно звертає увагу на вплив цих факторів на ринок праці в Україні, зокрема у роботі визначено, що однією з складних проблем зайнятості є молодіжне безробіття та необхідність посилення державно-приватного партнерства у сфері зайнятості для задоволення реальних потреб ринку праці.

Дисертантом проаналізовано зайнятість інноваційного типу і наголошено, що цифровізація, віртуалізація економіки, її гібридний характер, поява різних модифікацій змінюють соціально-трудоий простір, відносини між працівниками і роботодавцями, що зумовлює активізацію людського капіталу у напрямі здобуття професійних знань та їх застосування на практиці шляхом удосконалення мережі освітніх закладів, що надають освітні послуги та удосконалення правових умов, які сприяють захисту прав робочої сили на здобуття додаткових професійних знань.

Дисертант правомірно підкреслює, що Індустрія 4.0 зумовлює необхідність оптимізації управлінського впливу на сферу зайнятості і пропонує забезпечити стимулювання самозайнятості, впроваджувати стратегію і програми, які передбачають навчання громадян основам підприємництва та ведення бізнесу, а також допомогу в наданні кредитів під невеликий відсоток; здійснювати формування культури «навчання протягом усього життя»; забезпечити створення й розвиток цифрових платформ талантів, які наразі популярні у світі.

У третьому розділі заслуговують на увагу пропозиції дисертанта щодо використання методики партнерства зайнятості на місцевому рівні, розробленої МОП, яка допомагає якісно вирішувати проблеми робочого ринку у конкретній адміністративно-територіальній одиниці та передбачає добровільне об'єднання зусиль місцевої служби зайнятості із місцевими роботодавцями, громадськими

організаціями та закладами освіти задля покращення ситуації на ринку праці, створення нових робочих місць.

Дисертант наголошує на важливості працевлаштування учасників АТО/ООС, внутрішньо переміщених осіб, тісної співпраці громад з різними групами стейкхолдерів (з центрами зайнятості, громадськими організаціями, роботодавцями тощо), на застосуванні органами місцевого самоврядування різноманітних інструментів підтримки бізнесу і розвитку підприємництва.

Вартими уваги є розгляд дисертантом питань нелегальної і тіньової зайнятості та розробка пропозицій щодо їх правового врегулювання.

Окремо слід виділити розгляд дисертантом питань розвитку віртуального ринку праці, динаміка щорічного приросту якого оцінюється на рівні 20 – 30%., зокрема ризиків використання робочої сили і формування ринку праці через поширення краудворкінгу.

Заслуговує на увагу розроблення дисертантом комплексної моделі управління проєктною діяльністю для розробки та здійснення програм і проєктів у сфері зайнятості населення, а також використання проєктної освітньої діяльності в удосконаленні взаємодії ринків праці та освітніх послуг

Загалом, підхід дисертанта до розкриття мети та завдань дослідження відзначається системністю, обґрунтованістю. Висновки відповідають поставленим завданням, рекомендації доведені до рівня їх можливого використання в практичній діяльності.

Достовірність та новизна отриманих результатів. Достовірність отриманих результатів дисертаційного дослідження підтверджена їх методологічною обґрунтованістю, використанням теоретичного та практичного доробку за проблематикою роботи. Основні положення наукової новизни пов'язані з результатами вирішення автором завдань дисертаційного дослідження.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають суть роботи та виносяться на захист, є такі:

вперше: обґрунтовано науково-методичні засади впровадження проєктного підходу в публічному управлінні інноваційним розвитком сфери зайнятості населення в Україні;

удосконалено: практичні рекомендації щодо нормативно-правових засад державного регулювання ринку праці та сфери зайнятості; напрями розвитку управління і адміністрування зайнятостю населення як інструменту посилення спроможності територіальних громад;

набули подальшого розвитку принципи публічного управління інноваційним розвитком сфери зайнятості населення, механізми управління і адміністрування сферою зайнятості населення; теоретичні узагальнення зарубіжного досвіду та можливості його адаптації в Україні; напрями діяльності органів публічного управління інноваційним розвитком сфери зайнятості за наступними пріоритетами: сприяння ефективній зайнятості населення, підвищення її гнучкості, стимулювання зростання зайнятості в інноваційних галузях економіки; збільшення попиту на людські ресурси в конкурентних галузях; активне впровадження передових методів праці;

забезпечення гнучкості трудового законодавства і посилення контролю за його виконанням; збереження і розвиток трудового, інтелектуального потенціалу працівників, підвищення їх конкурентоспроможності та мобільності тощо.

Повнота викладу в наукових публікаціях, відсутність порушення академічної доброчесності. Основні положення та наукові результати дисертаційної роботи викладено в 33 наукових публікаціях, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях з державного управління; 2 – у зарубіжних наукових виданнях; 1 розділ у колективній монографії; 26 – у матеріалах науково-комунікативних заходів.

Дисертаційна робота Супруна К. В. перевірена на унікальність тексту за допомогою он-лайн сервісу пошуку плагіату «Unicheck», що не виявило порушень академічної доброчесності.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження. Аналіз результатів, одержаних автором дисертації, дозволяє позитивно оцінити теоретичне значення роботи для підвищення ефективності публічного управління в Україні у сфері зайнятості населення та можливість використання її результатів при підготовці магістрів, аспірантів зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування», в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Висновки і рекомендації дисертаційного дослідження мають практичне значення й адресну спрямованість, що підтверджується їх застосуванням у діяльності: Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України (довідка від 18.10.2021); Державного центру зайнятості України: Полтавського обласного центру зайнятості (довідка від 19.10.2021 № 16/11/2729-21), П'ятихатської районної філії Дніпропетровського обласного центру зайнятості (довідка від 19.10.2021), Одеського Центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості (довідка від 19.10.2021 № 94/01-215); Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації (довідка від 18.10.2021 № 02/11-01/7578); Золотоніської районної державної адміністрації Черкаської області (довідка від 23.10.2021 № 628/01-01-40); Саксаганської сільської ради Кам'янського району Дніпропетровської області (довідка від 19.10.2021 № 729/0/2-21); Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області (довідка від 18.10.2021 № 01-39/376); Державного професійно-технічного навчального закладу «Західно-Дніпровський центр професійно-технічної освіти» (довідка від 19.10.2021 № 01-16/271); ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (довідка від 11.01.2021 № 01-02/579); Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (довідка від 19.10.2021 № 21/86-17-108); ТОВ «ТД КПД Інжиніринг», м. Харків (довідка від 18.10.2021 № б/н-02/35); ТОВ «Райз 19», м. Харків (довідка від 12.10.2021 № 01-11/67).

Оцінка змісту та основних положень дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Зміст та основні положення дисертації свідчать про її завершеність та відповідність встановленим вимогам. Наукові

положення, висновки та рекомендації, що відображені у дисертації, автор обґрунтовує на основі логічного викладу матеріалу.

Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до даного виду робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Дисертаційне дослідження виконане Супруном К. В. на достатньо високому науковому рівні, але в ньому мають місце окремі дискусійні положення та зауваження, а саме:

1. У розділі 1.2 дисертант визначив необхідність правового, адміністративно-організаційного, науково-методичного, фінансового та кадрового забезпечення механізмів державного регулювання інноваційного розвитку сфери зайнятості, але не розкрив зміст науково-методичного забезпечення. Бажано пояснити позицію дисертанта щодо змісту науково-методичного забезпечення державного регулювання інноваційного розвитку сфери зайнятості, зокрема окреслити, які напрями наукових досліджень є актуальними для даної проблематики.

2. Одним з важливих трендів на ринку праці є наразі застосування гендерного підходу до всіх аспектів роботи та формулювання стратегій, які враховують гендерну проблематику, тому доцільно було у роботі провести аналіз, як це це питання вирішується в Україні.

3. У розділі 2.2 автор наводить пропозиції щодо оптимізації управлінського впливу на сферу зайнятості в процесі розвитку Індустрії 4.0, зокрема слушними є пропозиції щодо стимулювання самозайнятості, формування культури «навчання протягом усього життя», створення й розвитку цифрових платформ талантів, які наразі популярні у світі. На нашу думку, ці пропозиції слід розвинути у практичні рекомендації для органів публічної влади для їх реалізації у сфері зайнятості.

4. У роботі одним з напрямів публічного управління розглянута протидія тіньовій зайнятості, зокрема дисертантом визначена необхідність здійснення низки заходів: адміністративних – створення цілісної системи упередження й профілактики здійснення тіньової діяльності; економічних – формування сприятливого середовища для розвитку підприємницької діяльності на конкурентній основі; правових – посилення відповідальності та уведення санкцій за правопорушення, які б підвищували ризики від здійснення тіньової діяльності. На нашу думку, ці пропозиції необхідно розвинути у конкретні рекомендації нормативно-правового, організаційно-розпорядчого характеру, оскільки наразі наявна відсутність активної політики протидії тіньовій зайнятості.

5. Аналізуючи у розділі 3 поширення он-лайн праці, краудворкінгу, дисертант звертає увагу на те, що це може призвести до розширення тіньової економіки, незаконної праці та нової цифрової нестандартної зайнятості. Ми погоджуємося з думкою дисертанта, що за системного державного підходу, що супроводжується формуванням належної правової бази, можна протидіяти негативним проявам і цифрові технології стимулюватимуть розвиток ринку

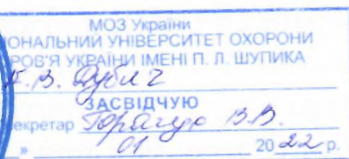
праці, створюватимуть нові напрями підвищення продуктивності праці і сприятимуть змінам у сфері зайнятості. На нашу думку, дисертанту варто було запропонувати конкретні зміни до законодавства, організаційні заходи для забезпечення від цих ризиків.

Разом із тим, висловлені зауваження носять переважно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Вони не знижують наукової і практичної цінності отриманих результатів, а лише окреслюють напрями подальших наукових розробок.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Супруна К. В. на тему «Публічне управління інноваційним розвитком сфери зайнятості населення» є завершеною, цілісною науковою кваліфікаційною роботою, яка має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, містить наукові результати, що у сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні публічного управління інноваційним розвитком сфери зайнятості населення та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності органів публічної влади у цій сфері.

Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному та методологічному рівні, відповідає за своїм змістом та сукупністю отриманих результатів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) та вимогам Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 (зі змінами), а її автор, Супрун Костянтин В'ячеславович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри управління охороною
здоров'я та публічного адміністрування
Національного університету охорони здоров'я
України імені П. Л. Шупика

К. В. Дубич